



Advies
Verzoek om verlenging uitrijperiode

TCB A088(2013)

De TCB is een onafhankelijke adviescommissie die in 1987 bij wet is ingesteld. De TCB adviseert hoofdzakelijk de ministers van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken over technisch-wetenschappelijke aspecten van milieubeleid voor de bodem. Het gaat daarbij om het vertalen en toepasbaar maken van wetenschappelijke kennis voor het beleid.

De leden van de TCB zijn afkomstig uit disciplines zoals bodemkunde, chemie, geohydrologie, ecologie en toxicologie. Zij adviseren vanuit een brede oriëntatie.

De TCB adviseert onder meer over bodemnormstelling en risicobeoordeling van bodemverontreiniging, bodembeheer in de landbouw, beheer van het bodemwatersysteem inclusief grondwater, en ruimtelijke ordening in relatie tot bodemkwaliteit. De duurzaamheid van het bodemgebruik en het bodembeheer is daarbij het uitgangspunt.

Contactgegevens

Technische commissie bodem

Postbus 30947

2500 GX Den Haag

T 070 – 456 6596

E info@tcbodem.nl

W www.tcbodem.nl



Aan
De staatssecretaris van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB A088(2013)

Den Haag, 25 juli 2013

Betreft: Advies Verzoek om verlenging uitrijperiode

Mevrouw de Staatssecretaris,

Op 16 juli 2013 ontving ik uw verzoek, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, om te oordelen over een mogelijke verlenging van de aanwendperiode van dierlijke mest per 1 augustus van dit jaar¹. De leden van de VVD-fractie van de Tweede Kamer hebben u verzocht deze verlenging met een periode van drie tot vier weken mogelijk te maken, voor zowel de akkerbouw als de veehouderijsector, in verband met het koude voorjaar en daardoor verlate start van het groeiseizoen.

CONCLUSIE

De TCB vindt dat in de akkerbouw vooralsnog gebruik kan worden gemaakt van de optie om tussen 1 augustus en 1 september dierlijke mest aan te wenden, verplicht gevolgd door het telen van een groenbemester. De TCB stelt voor om een eventuele verlenging met de conform NAP-4 toegestane duur van twee weken, dus tot 15 september, te laten afhangen van de weersomstandigheden gedurende de komende weken. De TCB concludeert dat verlenging van de uitrijperiode op grasland niet gemotiveerd kan worden vanuit 'extreme weersomstandigheden' dit voorjaar in combinatie met landbouwkundige noodzaak.

ONDERBOUWING

Algemeen

Het vierde Nederlandse Actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (2010-2013, hierna te noemen NAP-4) stelt dat er omstandigheden kunnen zijn die het rechtvaardigen dat dierlijke mest regionaal ook na de genoemde einddata wordt toegediend. Hiervoor moet landbouwkundige noodzaak bestaan en ondernemers moeten door extreme weersomstandigheden niet of redelijkerwijs niet in staat zijn geweest om mest binnen de regulier toegelaten periode toe te dienen. Een verlenging kan volgens het NAP-4 maximaal gelden voor een periode van twee weken.

¹ Zie bijlage 1.

Het voorjaar van 2013 was uitzonderlijk koud; in De Bilt was de gemiddelde temperatuur 7,4 graden tegen 9,5 graden normaal. De drie lentemaanden waren koud, maar het grootst was de afwijking in de maand maart, die bijna vier graden kouder was dan normaal (gemiddeld over 1981-2010)². Hierdoor is het groeiseizoen later van start gegaan dan normaal; de groei van bijvoorbeeld maïs lag in juni 2 tot 3 weken achter³. Het groeiseizoen van gewassen hangt in belangrijke mate af van de variabele weersomstandigheden en de daglengte. Het tijdstip waarop geoogst kan worden hangt af van de weersomstandigheden gedurende het gehele groeiseizoen. Groeiachterstanden die door een koud voorjaar worden veroorzaakt, kunnen gecompenseerd worden door snellere groei in warmere perioden later in het seizoen.

Akkerbouw

Drijfmest mag op bouwland worden uitgereden tot 1 augustus, ongeacht de grondsoort. Het verzoek om de aanwendperiode voor dierlijke mest in de akkerbouw te verlengen wordt als volgt gemotiveerd: *“De boeren hebben dit jaar te kampen met een koud voorjaar. Hierdoor komen de gewassen laat van het land. Dit levert problemen op met het uitrijden van mest. [...] Met deze verlenging wordt het, met het late groeiseizoen, voor de akkerbouwsector mogelijk om nog voor het inzaaien van een groenbemester mest uit te rijden”*¹.

Het valt op dat het verzoek om verlenging in de akkerbouw niet wordt gemotiveerd vanuit een landbouwkundige noodzaak om nutriënten aan het gewas toe te dienen, maar om boeren de mogelijkheid te bieden om dierlijke mest uit te rijden nadat het hoofdgewas geoogst is. De TCB vraagt zich af of de verruiming van de opslagcapaciteit voor dierlijke mest, conform NAP-4, het gewenste effect heeft gehad.

In het NAP-4 wordt reeds de mogelijkheid geboden om tot 1 september dierlijke mest op bouwland aan te wenden indien daarna een groenbemester wordt geteeld. Een groenbemester is bedoeld als vanggewas, om nutriënten die niet zijn opgenomen door het hoofdgewas af te vangen. De TCB stelde eerder *“dat er omstandigheden kunnen zijn waarin late gewassen zoals gras, groenbesters en bollen baat kunnen hebben bij een startgift stikstof. Met dierlijke mest wordt echter ook fosfaat toegediend. Aangezien de meeste Nederlandse landbouwbodems ruim voldoende fosfaat bevatten, is de fosfaatgift in de dierlijke mest niet nodig. Het laat toedienen van dierlijke mest past vanuit dit oogpunt niet in een goede landbouwpraktijk”*⁴.

De TCB constateert dat het nog geen uitgemaakte zaak is of gewassen veel later van het land komen door de late start van het groeiseizoen. Juni was iets koeler dan normaal, de maand juli wordt waarschijnlijk iets warmer dan normaal.

De TCB vindt dat in de akkerbouw vooralsnog gebruik kan worden gemaakt van de optie om tussen 1 augustus en 1 september dierlijke mest aan te wenden, verplicht gevolgd door het telen van een groenbemester. De TCB vindt het nog te vroeg om de noodzaak tot verlenging van de uitrijperiode vanaf 1 september, te beoordelen. Zij stelt voor om een eventuele verlenging met de conform NAP-4 toegestane duur van twee weken tot 15 september te laten afhangen van de weersomstandigheden de komende weken. Indien tot deze verlenging wordt overgegaan, moet ook dan de teelt van een groenbemester als voorwaarde worden gesteld.

² <http://www.knmi.nl/cms/content/113744/>.

³ <http://www.boerderij.nl/Rundveehouderij/Nieuws/2013/6/Mais-loopt-achter-maar-nog-geen-reden-tot-paniek-1290808W/>.

⁴ Advies Verlengen uitrijperiode dierlijke mest. Technische commissie bodem, A066(2011).

Grasland

De grasgroei is dit voorjaar relatief laat op gang gekomen, maar dit hoeft niet veel invloed te hebben op de grasgroei en de nutriëntenbehoefte van het gras in de tweede helft van het groeiseizoen. Voor grasland op zand- en lössgronden begint het uitrijverbod op 1 augustus omdat het toedienen van mest vanaf die datum leidt tot extra nitraatuitspoeling. Voor grasland op klei- en veengronden is verlenging van de uitrijperiode met twee weken tot 15 september niet echt nodig om een goede laatste snede te produceren, er kan immers tot 1 september mest worden uitgereden. Als er daarna nog mest wordt toegediend, is de kans groot dat niet alle toegediende stikstof wordt opgenomen.

De TCB concludeert dat verlenging van de uitrijperiode op grasland niet gemotiveerd kan worden vanuit 'extreme weersomstandigheden' dit voorjaar in combinatie met landbouwkundige noodzaak.

Een afschrift van dit advies stuur ik naar uw ambtgenoot, de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu.

Met de meeste hoogachting,



Ali Edelenbosch
Voorzitter van de Technische commissie bodem

130030



Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Technische Commissie Bodem
Postbus 30947
2500 GX DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
drs. P. Soons

T 070 378 4648
p.j.a.soons@minez.nl

Ons kenmerk
DGA-PAV / 13123930

Uw kenmerk

Bijlage(n): 1

Datum **- 16 JULI 2013 -**
Betreft Beoordeling verzoek om verlenging uitrijperiode

Geachte voorzitter,

In het 4^e actieprogramma inzake de Nitraatrichtlijn is in paragraaf 5.1.1 bepaald dat een verzoek om verlenging van de wettelijk vastgestelde aanwendperiode voor dierlijke mest onder bepaalde voorwaarden in overweging wordt genomen en dat hieromtrent de Technische Commissie Bodem om advies wordt gevraagd. In de bijlage treft u een recent door de Tweede Kamer ingediend verzoek aan. Tegen de achtergrond van bovenstaande zou ik graag, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, zo spoedig mogelijk uw advies over dit verzoek ontvangen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
Voor deze,

ir. C. Lever,
Directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Vraag VVDfractie in recent SO over Landbouwraad

De boeren hebben dit jaar te kampen met een koud voorjaar. Hierdoor komen de gewassen later van het land. Dit levert problemen bij het uitrijden van mest. De leden van de VVD-fractie hebben al vaker gepleit voor een flexibele uitrijperiode afhankelijk van het groeiseizoen. 16) De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris om het uitrijverbod in 2013 voor zowel de akkerbouw als de veehouderijsector met drie tot vier weken te verlengen. Met deze verlenging wordt het, met het late groeiseizoen, voor de akkerbouwsector mogelijk om nog voor het zaaien van een groenbemester mest uit te rijden. En voor de veehouderijsector is het belangrijk dat nog een optimale bemesting kan plaatsvinden voor de laatste snede gras om zo een goede kwaliteit voedergewas te oogsten.17) Vanwege de urgentie vragen de leden van de VVD fractie de staatssecretaris op dit punt een ontheffing te verlenen en snel duidelijkheid aan de sector te verschaffen. De structurele oplossing (flexibele uitrijperiode afhankelijk stellen van het groeiseizoen) zal door de leden van de VVD-fractie tevens worden bepleit tijdens de behandeling van de nieuwe mestwet.

TCB publicaties gerelateerd aan dit advies:

Advies Verlengen uitrijperiode dierlijke mest, A066(2011)

Advies Winterkoolzaad, A080(2012)

De commissieleden van de TCB zijn:

Mevr. A. Edelenbosch, voorzitter TCB, openbaar bestuur

Prof.dr. A.P. van Wezel, vicevoorzitter TCB, hoofd kennisgroep waterkwaliteit en gezondheid, KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Prof.dr. M.A.P.A. Aerts, hoogleraar systeemecologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en directeur van de afdeling Ecologische Wetenschappen van de VU

Prof.dr. J. Griffioen, bijzonder hoogleraar waterkwaliteitsbeheer aan de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht en onderzoeker milieugeochemie, Deltares, Utrecht

Drs. C. Hegger, arts maatschappij en gezondheid bij GGD Rotterdam-Rijnmond

Prof.dr.ir. T. J. Heimovaara, hoogleraar *geo-environmental engineering*, Technische Universiteit Delft

Dr.ir. J.J. Neeteson, manager business unit Agrosysteemkunde van Plant Research International, Wageningen UR

Dr.ir. M.P.W. Sonneveld, universitair docent bodemgeografie en landschap aan de Wageningen Universiteit

Prof.dr. J.C.H.M. Vangronsveld, hoogleraar biologie en milieukunde aan de universiteit van Hasselt en directeur van het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt, België

Prof.dr. J.A. van Veen, hoogleraar microbiële ecologie, universiteit van Leiden en hoofd van de afdeling microbiële ecologie, Nederlands Instituut voor Ecologie, Wageningen

Prof.dr. W.P. de Voogt, bijzonder hoogleraar milieuchemie verbonden aan leerstoelgroep *Earth Surface Science (ESS)*, Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica, Universiteit van Amsterdam en *principal scientist* bij KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Drs. K. de Snoo, ministerieel vertegenwoordiger, directeur Duurzaamheid, Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Het secretariaat van de TCB:

Dr. J. van Wensem, algemeen secretaris/ directeur

Dr.ir. A.E. Boekhold, adviseur, tevens plaatsvervangend algemeen secretaris

Drs. J. Tuinstra, adviseur

Drs. M. ten Hove, adviseur

Drs. C.C.M. Gribling, adviseur

J.A. Oudshoorn, ondersteuner

Dit advies is opgesteld door Joke van Wensem